

Oslo 20. januar 2010

Til:
Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Høringsuttalelse til Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for 1. - 7. trinn og 5. - 10. trinn

Vi ser det som en styrke for fremtidens lærere og grunnskoleelever at den nye *Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene* har som mål å gi den nye lærergenerasjonen tilstrekkelig faglig og pedagogisk kompetanse gjennom økt profesjonsretting, sterkere fagdidaktisk orientering, forskningsbasert og praksisorientert undervisning. Dette forutsetter at det åpnes for sterkere fagdidaktisk orientering gjennom forskningsbasert og praksisorientert profesjonsretting av de ulike fagområdene. Stukturen for de nye grunnskolelærerutdanningene legger til rette for styrket yrkeskompetanse gjennom sterkere fagorientering, men forskriften om rammeplan tar ikke vare på alle mulighetene til styrking av profesjonsutdanningene som dette kan gi rom for. Dette gjelder i særlig grad for de praktisk-estetiske fag og fagområder.

Innspill på inndeling i kategorier for læringsutbytte

Det er påpekt fra utvalget selv at inndelingene i målområdene *Kunnskap*, *Ferdigheter*, og *Generell kompetanse* har vært vanskelig. Dette er enda mer tydelig i de praktisk-estetiske fagene, der denne inndelingen i nyere forskning blir betraktet som noe utdatert. Kunnskapsbegrepet som foreligger fra utvalget vil i forbindelse med fag som Kunst og håndverk, og også fagområdet drama, representere ett skritt tilbake i fagdidaktisk og profesjonell sammenheng, der begrep som *making knowledge* (Dunin-Woyseth & Michl, 2001), og *knowing that* og *knowing how* (Ryle, 1949) har bidratt til en større forståelse for læringsutbytte i estetiske prosesser, og en utvidet kunnskapsforståelse (Dunin-Woyseth & Nielsen, 2003). For Kunst og håndverk blir inndelingen i områdene *Kunnskap* og *Ferdigheter* en hindring for å utvikle en helhetlig fagdidaktikk. Det blir en kunstig deling mellom det som kan leses som teori og praksis, områder som i Kunst og håndverksfaget er integrert i en arbeids-, refleksjons- og vurderingsprosess (Brønne, 2009; Digranes, 2006).

I tillegg til at denne delingen oppfattes som lite relevant for praktiske fag og fagemner, nevner utvalget at arbeidet med utbytteformuleringene har vært utfordrende når det gjelder skillet mellom *Ferdigheter* og *Generell kompetanse*. Dette kunne ha vært unngått ved å benytte termen holdninger, men dette oppleves gjerne som noe betent. Dette ville forutsette et etterlengt fokus på etikk, både i lærerutdannings situasjonen, men også gjennom refleksjon rundt lærerrollen i forhold til senere profesjonspraksis. En mulighet er å gjøre denne kategorien generell, etter modell av læreplanen for grunnskolen. Lærerutdanningene skal forholde seg til opplæringsloven av 17.juli 1997 og gjeldende læreplaner i skolen. Tar vi for oss den generelle delen av LK06, kommer skolens holdningsskapede oppgave tydelig fram. Det er grunn for å spørre om Generell

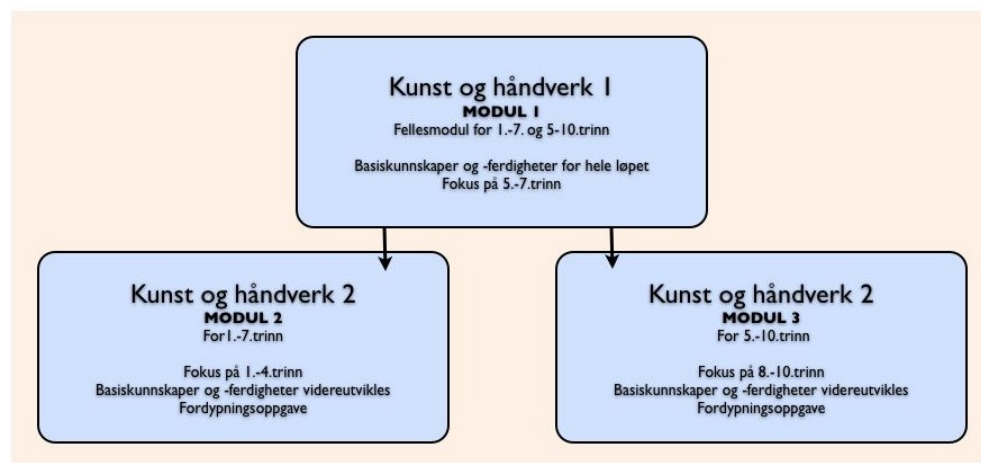
kompetanse, slik det nå er plassert under de ulike fagene ivaretar en helhetlig forståelse av dette aspektet. Å ha dette som et vedheng etter læringsmålene virker ulogisk, også for utvalget selv. I de ulike fagene har fagdidaktikk denne oppgaven, gjennom arbeid med hele faginnholdet. Det er en integrert del i læringsutbyttet som er skildret. Faghistorie, fagteori, fagidentitet, demokratispekt, flerkulturalitet, internasjonalt, kritisk refleksjon og endring- og utviklingskompetanse er ikke en utskilt del av fagene, men er integrert som fagdidaktikk og fagdidaktisk refleksjon. Generell kompetanse, eller holdningskompetanse dersom det skal fungere som eget felt, burde være et PEL tema.

Ny inndeling

Det burde være mulig å unngå en unaturlig tredeling av fagmålene gjennom å åpne for å bruke den overordnede tittelen *Læringsutbytte*, og åpne for at fagenes innhold skal ligge til grunn for underkategorier som kan forholde seg til gjeldende læreplaner i skolen som lagt til grunn for opplæringsloven av 17.juli 1997. De vil med fagstyrte underkategorier som er fagdidaktisk forskningsbasert begrunnet like fullt fungere som nasjonale styringsdokument. Det er en grunn til at fagdidaktikk er uthevet, og at fagets egenart er framhevet. Kombinasjonen av at *Generell kompetanse* i forståelsen holdningsskapende arbeid blir en del av PEL, og at fagdidaktikk integrerer det fagspesifikke i sine underkategorier, vil gi lærerutdanningen fagplaner som vil være mer tjenelige i utviklingen av økt profesjonsretting, sterkere fagdidaktisk orientering, forskningsbasert og praksisorientert undervisning.

For fagplaner som i f.eks Kunst og håndverk, vil dette kunne føre til en styrking av rammeplanene gjennom at fagets egenart kan styre organiseringen av faget. I stedet for å tilby to helt separate løp, vil det i de praktiske fagene kunne være en ide å tilby den strukturen som er gjengitt her:

MODULTANKE:

Dersom man legger opp til denne typen Moduler, vil man kunne rettferdiggjøre det å tilby faget ved flere utdanningsinstitusjoner.

Kunst og håndverk som fagområde skiller seg fra de andre ved at progresjonen er en annen enn for eksempel i norsk, der leseopplæring klart ligger i småskolen, og novelleanalyser hører hjemme på ungdomsskolen. Verktøybruk, materialkunnskap, form, farge, kulturarv, kunnskap om samfunnsrelevans og bærekraftig utvikling ligger til grunn for Kunst og håndverkspraksis på alle klassetrinn, og vil derfor kunne være en basismodul som tilbys alle. I tillegg vil det være tjenelig å stile denne mot 5.-7 trinn som er felles i de to utdanningsløpene.

Dette fokuset på 5.-7.trinn i Modul1 fører til at de som skal undervise 1.-7. i grunnskolen med bare 30 stp. (for de kan velge å kun ta 30stp i dette løpet) får fordypningen sin på mellomtrinnet. Det er mellomtrinnet som nå har flest undervisningstimer i Kunst og håndverk i grunnskolen. De som tar utdanningsløpet 5.-10. trinn må bygge på med Modul 2 uansett (de må ha 60stp fag), og vil da få dekket resten av området sitt med en Modul som har fokus på 8.-10.trinn.

Det som blir viktig i forlengelsen av en slik struktur, er å gjøre Modul 2 for 1.-7. løpet så fristende at de velger å gå videre på denne. Slik vil rekrutteringen til Masterstudiet kunne øke. En av måtene å løse dette kan være å tilby en Modul 2 med fokus på 1.-4.trinn som gir mulighet for en fagdidaktisk+praktisk-estetisk fordypningsoppgave der studentene får benytte kunnskaper og ferdigheter utviklet i Kunst og håndverk 1. Dette vil også fungere for Modul 2 i 5.-10.løpet. Sjansen til å gjøre et ”mesterverk” som en forlengelse av fagdidaktiske refleksjoner, fagteori og fagkunnskaper vil med sitt praktisk skapende fokus kunne fungere som en ”overtalelse” til å fortsette studiet, samtidig som et intensiv til i det hele tatt å begynne på Modul 1.

Denne fordypningsoppgaven/”mesterverket” kan ta utgangspunkt i at studenten velger å jobbe mot problemstillinger knyttet til arbeid i 2-dimensjonale eller 3-dimensjonale uttrykk. Det kan være en kombinasjon av de ulike hovedområdene *Visuell kommunikasjon, Design, Kunst og Arkitektur*, på samme måte som arbeidsoppgavene i grunnskolen ofte er. Dette kan gi spennende resultater både i det skapende og kreative arbeidet, og i de fagdidaktiske refleksjoner som følger. Studentene vil kunne bruke hverandres arbeid til videre å utvikle ideer i senere yrkespraksis.

Ved en slik modultenking vil progresjonen bli klarere. Samtidig åpner denne strukturen for at hovedområdene i K06 Kunst og håndverk kan benyttes som knagger for de ulike læringsmålene. Her vil grunnskoleplanen være en pekepinn for hva de absolutt minimumskravene til studenten skal være, og så må man heve kravene i forhold til hva man synes skal være standarden ved en lærerutdanning. Siden dette er en lærerutdanning må fagdidaktikk integreres i alle områdene i 30-stp. enhetene.

KONKLUSJON

Dersom kandidatene i den nye grunnskolelærerutdanningen skal oppnå et læringsutbytte som sikrer at de får tilstrekkelig faglig og pedagogisk kompetanse, et sterkere fagdidaktisk grunnlag gjennom en forskningsbasert og praksisorientert undervisning, må deler av den grunnleggende strukturen rundt hvordan læringsutbyttet skal skildres endres. Den overordnede tittelen *Læringsutbytte* må la de ulike fagenes innhold ligge til grunn for underkategorier der det fagspesifikke styrer underkategorier. Dette vil sikre at lærerutdanningen får forskningsbaserte og praksisorienterte fagplaner som vil være mer tjenelige i utviklingen av økt profesjonsretting, og en sterkere fagdidaktisk orientering.

Kilder

- Borgen, J. S., & Brandt, S. S. (2006). *Ekstraordinært eller selvfølgelig? Evaluering av Den kulturelle skolesekken i grunnskolen*. Oslo: NIFU STEP.
- Brønne, K. (2009). *Mellom ord og handling om verdsettning i kunst og handverksfaget*. Oslo: Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo.
- Digranes, I. (2006). Det doble kjeldespring. Kunst og handverksdidaktikk. I: L. M. Nielsen & I. Digranes (Reds.), *DesignDialog - Kunnskapsløftet og visuell kompetanse* (Vol. HiO-rapport 2006 nr 24, s. 1-12). Oslo: Høgskolen i Oslo.
- Dunin-Woyseth, H., & Michl, J. (2001). *Towards a Disciplinary Identity of the Making Professions* (Vol. 4). Oslo: Oslo School of Architecture.

- Dunin-Woyseth, H., & Nielsen, L. M. (2003). From Apprentice to Master. Some Notes on Educating Design Scholars and Developing Design Scholarship. In D. Durling & K. Sugiyama (Eds.), *The Doctoral Education in Design, 3rd Conference, Epochal Tsukuba, 14-17 October* (s. 25-34). Tsukuba: University of Tsukuba.
- Ryle, G. (1949). *The Concept of Mind*: Penguin Books, 1990.

Med vennlig hilsen

Greta Fornes
Styreleder i *Kunst og design i skolen*

Kristin Aasgaard
Daglig leder *Kunst og design i skolen*